Bilaga 2. Undersökning av betydande miljöpåverkan

Bilaga till energiplanen

OLOFSTRÖMS KOMMUN

Kommunledningsförvaltningen
Karoline Mattsson
Datum: 2026-06-02

Bakgrund

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska Olofströms kommun (kommunen) ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen.
Enligt beslut KS § 94/2025 fick Samhällsutvecklingsavdelningen på kommunledningsförvaltningen i uppdrag av Kommunstyrelsen att ta fram en energiplan och en energibalans. Syftet med energiplanen är att uppfylla kravet på en aktuell plan enligt Lagen om kommunal energiplanering men energiplanen är också ett viktigt underlag i den fysiska planeringen och är mycket viktig för att klara planeringen för energiintensiva och elproducerande verksamheter. Energiplanen är också ett viktigt underlag ur ett totalförsvarsperspektiv, att minska sårbarheten i vår energiförsörjning gentemot omvärlden.

Avgränsning
Planen omfattar hela kommunens geografiska område.

Lagstiftning
En undersökning genomförs för att bedöma om den aktuella planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan och därmed om en strategisk miljöbedömning ska göras. Miljöbalken (1998:808) reglerar i 6 kap. 3-8 § vad som gäller för en undersökning. I miljöbedömningsförordningen (2017:966) finns bestämmelser om vilka planer som ska och inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan samt parametrar för att bedöma betydande miljöpåverkan. Även positiv påverkan på miljön kan medföra en betydande miljöpåverkan. Lag (1977:439) om kommunal energiplanering ställer krav på att det ska finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Med anledning av detta omfattas energiplanen av kraven på strategiska miljöbedömningar i 6 kapitlet miljöbalken, om planen anses medföra en betydande miljöpåverkan. Det framgår även i 8 § lag om kommunal energiplanering att om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras.
Ovanstående medför att kommunen ska göra en bedömning om energiplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt bestämmelser i 6 kap. 4–6 §§ miljöbalken och 2–4 §§ miljöbedömningsförordningen. Denna reglering i lagstiftningen innebär att vissa energiplaner alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan, medan det för andra ska göras en undersökning av om genomförandet av planen kan komma att medföra en betydande miljöpåverkan. Om planen anger förutsättning för vissa typer av verksamheter eller anger förutsättningar att vidta vissa åtgärder så innebär det att planen per automatik antas innebära en betydande miljöpåverkan. Om energiplanen inte automatiskt omfattas av krav på strategisk miljöbedömning genom att den anger förutsättningar för vissa verksamheter eller åtgärder, kan kommunen ändå behöva gå vidare och undersöka om den innebär betydande miljöpåverkan och en strategisk miljöbedömning trots allt behövs. Undersökningen innebär att kommunen identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan samt att kommunen samråder i frågan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av energiplanen, om kommunen inte redan i identifieringen kommer fram till att en strategisk miljöbedömning ska göras. Kommunen ska efter undersökningen, enligt miljöbalken 6 kap. 7 § avgöra frågan om huruvida planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett särskilt beslut. Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.

Bedömningen av betydande miljöpåverkan görs under planarbetes gång och då det kan tillkomma ny kunskap underhand, så kan den initiala bedömningen komma att ändras.

I 6 kapitlet miljöbalken finns bestämmelser om miljöbedömningar. Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så en hållbar utveckling främjas.

Utifrån ovanstående kan slutsatsen dras att kommunens skyldighet att genomföra en strategisk miljöbedömning beror av energiplanens innehåll. Om genomförandet av energiplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen göra en strategisk miljöbedömning enligt bestämmelserna i 6 kap. 9-19 och 46 §§ miljöbalken. Detta innebär bland annat att kommunen ska samråda om omfattningen och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen i ett så kallat avgränsningssamråd. Avgränsningssamrådet ska ske med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen. Närmare bestämmelser om miljöbedömningar av planer och program finns i miljöbedömningsförordningen.
Det finns inga detaljerade krav på innehållet i en energiplan, men i det övergripande kravet om att det ska finnas en energiplan, framgår kravet på att varje kommun ska ha en aktuell plan och planen ska avse tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Vidare ska det finnas en analys av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.
Utöver dessa krav är det upp till kommunen att anpassa planens närmare innehåll efter kommunens behov och förutsättningar, vilket ger kommunen en stor frihet vad gäller planens innehåll. Det finns således heller ingen skyldighet i lag för kommunen att i energiplanen ange förutsättningarna att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som automatiskt leder till att en strategisk miljöbedömning ska genomföras.

Energiplanens Undersökning redovisas nedan under rubriken Ställningstagande. Undersökningen har tagits fram med hjälp av en checklista. Beslut om betydande miljöpåverkan tas i Kommunfullmäktige samtidigt som beslut om att anta energiplanen.

Ställningstagande

Utifrån kommunens undersökning av betydande miljöpåverkan gör kommunen den sammanvägda bedömning att energiplanen inte bedöms medföra en betydande miljöpåverkan så som den avses i miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. Någon strategisk miljöbedömning behöver därför inte genomföras för energiplanen och någon miljökonsekvensbeskrivning behöver därmed inte upprättas.
Underlaget till ställningstagandet är den analys som redovisas i checklistan nedan.

Checklista

Checklistan är ett underlag för den samlade bedömningen av den effekt som energiplanens genomförande bedöms medföra på miljön. Checklistan utgör grunden i undersökningen om genomförandet av energiplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.
Enligt miljöbalken 6 kap 2 § avses med miljöeffekter direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på:

1. befolkning och människors hälsa,
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller

6. andra delar av miljön.

Observera att bedömningarna är preliminära och kan behöva omvärderas om ny kunskap tillförs eller i samband med att energiplanen revideras.

Skydd av områden och biologisk mångfald

Inom Olofströms kommun finns områden som är skyddade av olika anledningar. Exempel på sådana områden är:

- Riksintressen enligt 3 och 4 kap MB
- Naturreservat
- Natura-2000-områden
- Naturminnen
- Vattenskyddsområden
- Strandskyddsområden
- Biotopskyddade områden

Inom kommunen finns också djur- och växtarter som omfattas av artskyddsförordningen (2007:845).
Planen omfattar Olofströms kommuns geografiska område och hanterar därför åtgärder som eventuellt skulle kunna påverka stora delar av kommunen. Exempelvis skulle solceller kunna installeras på en kommunal byggnad inom ett skyddat område, men en sådan åtgärd är i så fall främst begränsad till anläggningsskedet och kommer att hanteras utan risk för påverkan på det skyddade området. Energiplanen är ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte bedöms innebära någon risk för påverkan på skyddade områden eller på skyddade djur- och växtarter. Dessutom innehåller planen främst utredande och kunskapsuppbyggande åtgärder som i sig inte heller medför någon risk.

Känsliga områden

Som nämnts ovan så omfattar energiplanen hela Olofströms kommuns geografiska område. Energiplanen omfattar därmed områden med känslig stads- och landskapsbild, särskilt värdefulla naturmiljölandskap och kulturmiljövärden med hög känslighet.
Energiplanen är ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte innebär någon risk för påverkan på känsliga områden. Dessutom innehåller planen främst utredande och kunskapsuppbyggande åtgärder som i sig inte heller medför någon risk.

Klimat och Energi

Energiplanering syftar bland annat till att säkerställa framtida energibehov för kommunens invånare och verksamheter samt skapa en trygg och säker tillgång till energi, både för kommunens egen verksamhet och för andra aktörer i kommunen. Planens målsättning förväntas innebära en positiv effekt på klimatpåverkande utsläpp. Energiplanen förväntas på längre sikt påverka energisystemet och klimatet positivt genom att de föreslagna åtgärderna skapar förutsättningar att på ett effektivt sätt arbeta med energiplanering. Energiplanen är dock ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte innebär någon risk för påverkan på energi eller klimat. Dessutom innehåller planen främst utredande och kunskapsuppbyggande åtgärder som i sig inte heller innebär någon betydande påverkan.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer finns för buller, ytvatten, grundvatten och luft. Dessutom omfattas Mörrumsån av Naturvårdsverkets förteckning (NFS 2002:6) över fiskvatten som ska skyddas enligt förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.
Energiplanen är ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte bedöms innebära någon risk för påverkan på miljökvalitetsnormerna. Dessutom innehåller planen främst utredande och kunskapsuppbyggande åtgärder som i sig inte heller medför någon risk.

Människors hälsa och risk för allvarliga olyckor

Energiplanering och energiberedskap syftar bland annat till att säkerställa framtida energibehov för kommunens invånare och verksamheter samt skapa en trygg och säker tillgång till energi, både för kommunens egen verksamhet och för andra aktörer i kommunen. El krävs för många samhällsfunktioner, som vattenförsörjning, sjukvård, kommunikation, transporter och betalsystem.
Energiplanen med de föreslagna åtgärderna skapar långsiktiga förutsättningar att på ett systematiskt sätt arbeta med energiplanering och energiberedskap. På längre sikt kan detta innebära minskade risker för exempelvis elbrist eller elavbrott för flera samhällsfunktioner, vilket i sin tur minskar risken för påverkan på alla som bor och verkar i kommunen.
Energiplanen är ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte bedöms innebära någon risk för påverkan på människors hälsa eller som påverkar risken för allvarliga olyckor. Planen innehåller främst utredande och kunskapsuppbyggande åtgärder som i sig inte heller innebär någon betydande påverkan.

Gränsöverskridande effekter

Energiplanen är ett strategiskt planeringsdokument för Olofströms kommun. Flera av åtgärderna innebär mellankommunal och regional samverkan samt med olika aktörer inom energisektorn. Energisystemets struktur medför att planen på sikt kan påverka utanför kommungränsen. Energiplanen förväntas på lång sikt bidra positivt till samverkan mellan aktörer inom energisektorn och på det sättet gynna utvecklingen kommunalt, men även regionalt.
Energiplanen är dock ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte innebär någon risk för negativa gränsöverskridande miljöeffekter som kan ha påverkan utanför kommunens eller Sveriges gränser. Dessutom innehåller planen främst utredande och kunskapsuppbyggande åtgärder som i sig inte heller innebär någon betydande påverkan.

Betydelse för andra planers miljöpåverkan

Energiplanen bedöms inte påverka, men har tydliga kopplingar, till andra kommunala planer och styrande dokument. Energiplanen är ett viktigt underlag till den fysiska planeringen och samspelar med översiktsplanen. När en ny översiktsplan ska tas fram för Olofströms kommun kan energiplanen komma att ingå som ett underlag. Ingen direkt påverkan på översiktsplanen bedöms i nuläget. Energiplanen är ett strategiskt planeringsdokument som i sig inte bedöms påverka andra planers miljöpåverkan.

Samlad bedömning

Energiplanen syftar bland annat till att säkerställa framtida energibehov för kommunens invånare och verksamheter samt skapa en trygg och säker tillgång till energi, både för kommunens egen verksamhet och för andra aktörer i kommunen samt att detta görs på ett hållbart sätt som gynnar miljö och klimat.

Detta förslag till energiplan är ett första steg i arbetet med kommunens energiplanering. För att kunna genomföra energiplanens behov av åtgärder tas en årlig åtgärdsplan fram som följer åtgärdsstrategin och presenteras för Kommunstyrelsens arbetsutskott.

Energiplanen bedöms påverka miljö och klimat positivt genom att den skapar förutsättningar för energiplanering och genom att använda åtgärdsstrategierna kommer det på sikt leda till en trygg och säker tillgång till energi samt minska klimatpåverkande utsläpp, vilket medför att de uppsatta målen kan uppnås. Energiplanen bedöms medföra positiva effekter på miljö och klimat.
De i planen uppsatta målen baseras på de regionala målen beslutade av Länsstyrelsen Blekinge, som i sin tur utgår från den nationella energipolitiken. Därmed bidrar planen till att uppnå de regionala målen och målen för den nationella energipolitiken. Vidare bedöms energiplanen också på sikt bidra till en hållbar utveckling av Olofströms kommun.
Energiplanen anger inte heller förutsättningar för de verksamheter eller åtgärder som avses i miljöbedömningsförordningen 2 § och medför därmed inte att planen per automatik antas innebära en betydande miljöpåverkan.

Olofströms kommuns energiplan bedöms därför inte medföra betydande miljöpåverkan och en formell strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken behöver inte genomförs.

Behovsbedömningen har upprättats av kommunens miljösamordnare och landsbygdsutvecklare, infrastruktur- och näringslivsavdelningen, Kommunledningsförvaltningen.

Olofström den 2 juni 2026